

# Powoływanie w przedszkolu osoby pełniącej obowiązki wicedyrektora – czy jest możliwe?

Opracował: Michał Łyszczarz, prawnik, autor komentarza do *Ustawy o systemie oświaty* oraz licznych publikacji z zakresu prawa oświatowego, prawa pracy, finansów publicznych i funkcjonowania samorządu terytorialnego, uznany prelegent i szkoleniowiec, wykładowca toruńskiej i bydgoskiej Wyższej Szkoły Bankowej, główny specjalista w Wydziale Oświaty w Urzędzie Miasta w Dąbrowie Górniczej, przez lata tworzył trzon Wydziału Nadzoru Prawnego Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego

## Podstawa prawna:

- *Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe* (t.j. Dz.U. z 2023 r. poz. 900).

Przepisy *Prawa oświatowego* wskazują minimalne warunki, które muszą być spełnione, aby utworzyć stanowisko wicedyrektora. Nie w każdym przedszkolu może być ono utworzone, ale jeżeli faktycznie powstaje, to wicedyrektor pełni wówczas szereg istotnych funkcji. Podstawowe jego kompetencje wynikają z treści art. 68 ust. 9 *Prawa oświatowego*, zgodnie z którym w przypadku nieobecności dyrektora przedszkola zastępuje go wicedyrektor, a w przedszkolach, w których nie utworzono stanowiska wicedyrektora – inny nauczyciel tej placówki, wyznaczony przez organ prowadzący.

W trakcie nieobecności dyrektora wicedyrektor przejmuje wszystkie jego kompetencje wynikające z *Prawa oświatowego* oraz innych aktów prawnych. Biorąc pod uwagę tylko samo *Prawo oświatowe*, możemy wskazać, że wicedyrektor ma prawo do:

- kierowania działalnością przedszkola i reprezentowania go na zewnątrz,
- sprawowania nadzoru pedagogicznego,
- sprawowania opieki nad wychowankami,
- realizowania uchwał rady pedagogicznej,
- dysponowania środkami ujętymi w planie finansowym przedszkola (wicedyrektor ponosi też odpowiedzialność za ich prawidłowe wykorzystanie),
- realizacji zaleceń wynikających z orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego,
- zatrudniania i zwalniania nauczycieli oraz innych pracowników przedszkola,
- przyznawania nagród oraz wymierzania kar porządkowych nauczycielom i innym pracownikom przedszkola,
- występowania z wnioskami w sprawach odznaczeń, nagród i innych wyróżnień dla nauczycieli oraz pozostałych pracowników przedszkola.

Są to podstawowe kompetencje dyrektora, które będą z mocy prawa wykonywane przez wicedyrektora, przy czym podkreślić należy, że celem utworzenia tego stanowiska jest właśnie wykonywanie zadań dyrektora w czasie, gdy ten jest nieobecny, np. z powodu choroby.

### **Ważne!**

Wicedyrektorowi przysługuje prawo wykonywania w czasie nieobecności dyrektora absolutnie wszystkich jego zadań, w tym zadań związanych z zarządzaniem pracownikami, nie zaś wyłącznie zawężonego ich katalogu.

Posiadanie przez wicedyrektora uprawnień dyrektorskich ma oczywiście miejsce nie tylko wtedy, gdy dyrektor jest nieobecny, mamy bowiem w *Prawie oświatowym* regulacje szczególne, dotyczące okresu, w którym nie powołano jeszcze dyrektora. Przede wszystkim należy tu zwrócić uwagę na treść art. 63 ust. 12 i 13 ww. aktu, stosownie do których:

- jeżeli do konkursu nie zgłosi się żaden kandydat albo w wyniku konkursu nie wyłoniono kandydata, organ prowadzący powierza to stanowisko ustalonemu, w porozumieniu z organem sprawującym nadzór pedagogiczny, kandydatowi, po zasięgnięciu opinii rady przedszkola i rady pedagogicznej,
- do czasu powierzenia stanowiska dyrektora organ prowadzący może powierzyć pełnienie obowiązków dyrektora wicedyrektorowi, a w przedszkolach, w których nie ma wicedyrektora – nauczycielowi, jednak nie dłużej niż na okres 10 miesięcy.

Sytuacja ta jest bliska tej, która wiąże się z przypadkiem nieobecności dyrektora. Wówczas nie ma żadnych wątpliwości, że wicedyrektor wykonuje wszelkie czynności należące do dyrektora, w tym związane z zarządzaniem zasobem kadrowym jednostki.

### **Ważne!**

Pewnym zwyczajem jest powstrzymywanie się przez wicedyrektora od wykonywania niektórych uprawnień, jeżeli nieobecność dyrektora jest krótkotrwała, np. gdy przebywa on na zwolnieniu lekarskim na okres jednego tygodnia. W takim wypadku wicedyrektor nie podejmuje decyzji kadrowych, pomimo że formalnie ma do tego prawo.

Uprawnienie do wykonywania wszystkich kompetencji dyrektora wynika z samej *Ustawy*, nie jest więc zależne od jakichkolwiek pełnomocnictw czy też upoważnień wystawionych wicedyrektorowi przez dyrektora lub organ prowadzący. W istocie nie ma podstaw do sporządzania tego rodzaju dokumentów. Jedynym uprawnieniem do działania dla wicedyrektora są przywołane przepisy *Prawa oświatowego*. Nie dyrektor więc czy organ prowadzący decydują o zakresie uprawnień posiadanych przez wicedyrektora.

W tym kontekście nadal mówmy o sytuacjach, w których dyrektor albo nie został jeszcze w danym przedszkolu powołany, albo jest nieobecny. W czasie obecności dyrektora upraw-

nienia wicedyrektora nie pokrywają się już z tymi, jakie posiada ten pierwszy. Jednocześnie *Prawo oświatowe* nie wskazuje, jakie konkretnie zadania wykonuje wicedyrektor w czasie zwykłej obecności dyrektora. Wyjątkiem jest tu regulacja art. 62 ust. 3, według której w przypadku, gdy na stanowisko dyrektora zostanie powołana osoba niebędąca nauczycielem, wówczas sprawowanie nadzoru pedagogicznego należy właśnie do wicedyrektora, ewentualnie innego nauczyciela zajmującego stanowisko kierownicze, jeśli wicedyrektor nie został w przedszkolu powołany. W konsekwencji to statut decyduje, jakie obowiązki wykonuje na co dzień wicedyrektor, czyli w czasie, gdy dyrektor jest obecny w przedszkolu. Wynika to z treści art. 102 ust. 1 pkt 8 *Prawa oświatowego*, w myśl którego statut określa organy przedszkola oraz ich szczegółowe kompetencje.

Stanowiska dyrektora i wicedyrektora mogą być tworzone zarówno w szkole, jak i w przedszkolu, niemniej regulacje dotyczące ich tworzenia w obu typach placówek różnią się od siebie w istotny sposób. Zgodnie z art. 97 ust. 1 i 2 *Prawa oświatowego*:

- w szkole, która liczy co najmniej 12 oddziałów, tworzy się stanowisko wicedyrektora,
- dyrektor szkoły, za zgodą organu prowadzącego placówkę, może tworzyć dodatkowe stanowiska wicedyrektorów lub inne stanowiska kierownicze.

Przepis ten posługuje się kategorią stwierdzeniem „tworzy się”, co oznacza, że w szkole, jeśli liczy ona co najmniej 12 oddziałów, utworzenie stanowiska wicedyrektora jest obowiązkowe. Warto zwrócić też uwagę na to, że dyrektor może tworzyć „dodatkowe stanowiska” wicedyrektorów, a zatem w każdej szkole może być ich kilku, jeżeli organ prowadzący wyrazi na to zgodę. Tymczasem regulacja art. 101 *Prawa oświatowego*, dotycząca tworzenia stanowisk wicedyrektorów w przedszkolach, brzmi zupełnie inaczej. Zgodnie z ust. 2 tego przepisu może być utworzone stanowisko wicedyrektora w przedszkolu:

- liczącym co najmniej 6 oddziałów lub
- posiadającym oddziały zlokalizowane w różnych miejscach lub
- w którym co najmniej 2 oddziały pracują dłużej niż 10 godzin dziennie.

Treść ust. 3 mówi natomiast, że dyrektor przedszkola, za zgodą organu prowadzącego, może utworzyć stanowisko wicedyrektora w innych przypadkach niż określone w ust. 1, a także, za zgodą organu prowadzącego, może tworzyć inne stanowiska kierownicze. Przepis ten zawiera ewidentny błąd, ponieważ odwołuje się do ust. 1, nie zaś do ust. 2, w którym faktycznie określa się warunki tworzenia stanowiska wicedyrektora. Pomijając tę kwestię, warto zauważyć, że w przeciwieństwie do szkół w przedszkolu nie tworzy się dodatkowych stanowisk wicedyrektorów. W przedszkolu wicedyrektor może być tylko jeden. Dyrektor ustala jedynie inne warunki utworzenia tego stanowiska, gdy dane przedszkole nie spełnia warunków określonych w *Ustawie*. Jeżeli więc przedszkole nie ma 6 oddziałów, nie posiada kilku lokalizacji prowadzenia zajęć, ani też co najmniej 2 oddziałów pracujących po co najmniej 10 godzin dziennie, to w celu utworzenia stanowiska wicedyrektora dyrektor musi ustalić inny, spełnia-

ny przez placówkę warunek, uzasadniający tworzenie takiego stanowiska, biorąc np. pod uwagę to, że co najmniej 30 proc. dzieci dojeżdża z odległości większej niż 5 km. Jeżeli organ prowadzący wyrazi na taki warunek zgodę, to można utworzyć stanowisko wicedyrektora.

Taka konstrukcja przywołanych regulacji ma jednak bardzo istotne konsekwencje. Jeśli zostanie powołany wicedyrektor, to wyłącznie on może zastąpić dyrektora. Przepis art. 68 ust. 9 *Prawa oświatowego* jest tu jasny: w przypadku nieobecności dyrektora placówki zastępuje go wicedyrektor, a w placówkach, w których nie utworzono stanowiska wicedyrektora – inny jej nauczyciel, wyznaczony przez organ prowadzący. Nauczyciel może więc zastępować dyrektora tylko w tych jednostkach, w których nie został powołany wicedyrektor.

W szkołach może zostać powołanych kilku wicedyrektorów, ale nie w przedszkolach, dlatego w przypadku, gdy dyrektor przedszkola zachoruje, to wicedyrektor nie może już sobie na to pozwolić i odwrotnie – choroba wicedyrektora wyklucza możliwość skorzystania choćby z uprawnień urlopowych przez dyrektora. Jedną z tych osób bowiem zawsze musi być w przedszkolu obecna. Poważnym problemem staje się konieczność skorzystania z urlopu dla poratowania zdrowia przez wicedyrektora, ponieważ wówczas przez cały rok, jeżeli taki urlop został orzeczony, nie będzie w przedszkolu osoby, która mogłaby zastępować dyrektora.

Stąd właśnie pomysł, aby taką sytuację rozwiązać powołaniem osoby pełniącej obowiązki wicedyrektora. Byłaby ona powołana tylko na czas jego nieobecności i – w założeniu – zastępować dyrektora, gdy ten również będzie nieobecny. Podkreślić jednak należy, że nie ma do tego podstawy prawnej. Nie ma takiej regulacji przepisach *Prawa oświatowego*, są natomiast przepisy dotyczące powierzenia stanowiska osoby pełniącej obowiązki dyrektora nauczycielowi, np. przywołany już art. 63 ust. 13 *Prawa oświatowego*. Jeżeli wicedyrektor nie został powołany, to na podstawie tej regulacji pełniącym obowiązki dyrektora będzie nauczyciel, jeśli oczywiście wyrazi na to zgodę.

Nie można więc w prosty sposób rozwiązać przywołanej sytuacji, gdy wicedyrektor korzysta z urlopu dla poratowania zdrowia. Wyjściem jest jedynie odwołanie wicedyrektora i powołanie nowego, ale to z kolei jest dopuszczalne wyłącznie w przypadkach wskazanych w art. 66 *Prawa oświatowego*, który w ust. 1 pkt 2 wskazuje, że dyrektor może odwołać wicedyrektora w przypadkach szczególnie uzasadnionych, po zasięgnięciu opinii kuratora oświaty, w czasie roku szkolnego bez wypowiedzenia. Przypadkiem szczególnie uzasadnionym będzie jego przebywanie na urlopie dla poratowania zdrowia w sytuacji, gdy dyrektor również spodziewa się swojej długotrwałej nieobecności, np. z powodu planowanego zabiegu. Wówczas musi zabezpieczyć ciągłość pracy przedszkola, w związku z czym powołanie nowego wicedyrektora może być konieczne.